

Preteklost za prihodnost, programsko-idejna zasnova *The Past for the Future, Programme and Architectural Development* južnega predela ob cerkvi sv. Martina na Ponikvi *of the Southern Area next to the Church of St. Martin, Ponikva*

UVODNIK

EDITORIAL

ČLANEK

ARTICLE

RAZPRAVA

DISCUSSION

RECENZIJA

REVIEW

PROJEKT

PROJECT

DELAVNICA

WORKSHOP

NATEČAJ

COMPETITION

PREDSTAVITEV

PRESENTATION

DIPLOMA

MASTER THESIS

AVTOR *AUTHOR*

Tina Kolar Mušič

ŠTUDIJSKI PROGRAM *STUDY PROGRAM*

Univerzitetni študijski program arhitektura

TIP ZAKLJUČNEGA DELA *TYPE OF THESIS*

Diplomsko delo

MENTOR *MENTOR*

izr. prof. Maruša Zorec

LETO *YEAR*

2013/2014

INŠTITUCIJA *INSTITUTION*

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo

GRADIVO PRIPRAVIL *MATERIALS PREPARED BY*

Tina Kolar Mušič

COBISS Slovene Co-operative Online Bibliographic System and Services:

KOLAR MUŠIČ, Tina. Preteklost za prihodnost : programsko-idejna zasnova južnega pre-

dela ob cerkvi sv. Martina na Ponikvi : diplomska naloga / Tina Kolar Mušič. - Ljubljana :

[T. Kolar Mušič], 2014. - 1 zv. (loč. pag.) : ilustr., načrti ; 31 x 43 cm;

Vsebuje načrte večjega formata. - Mentorica Maruša Zorec. - Bibliografija. - Univ. v

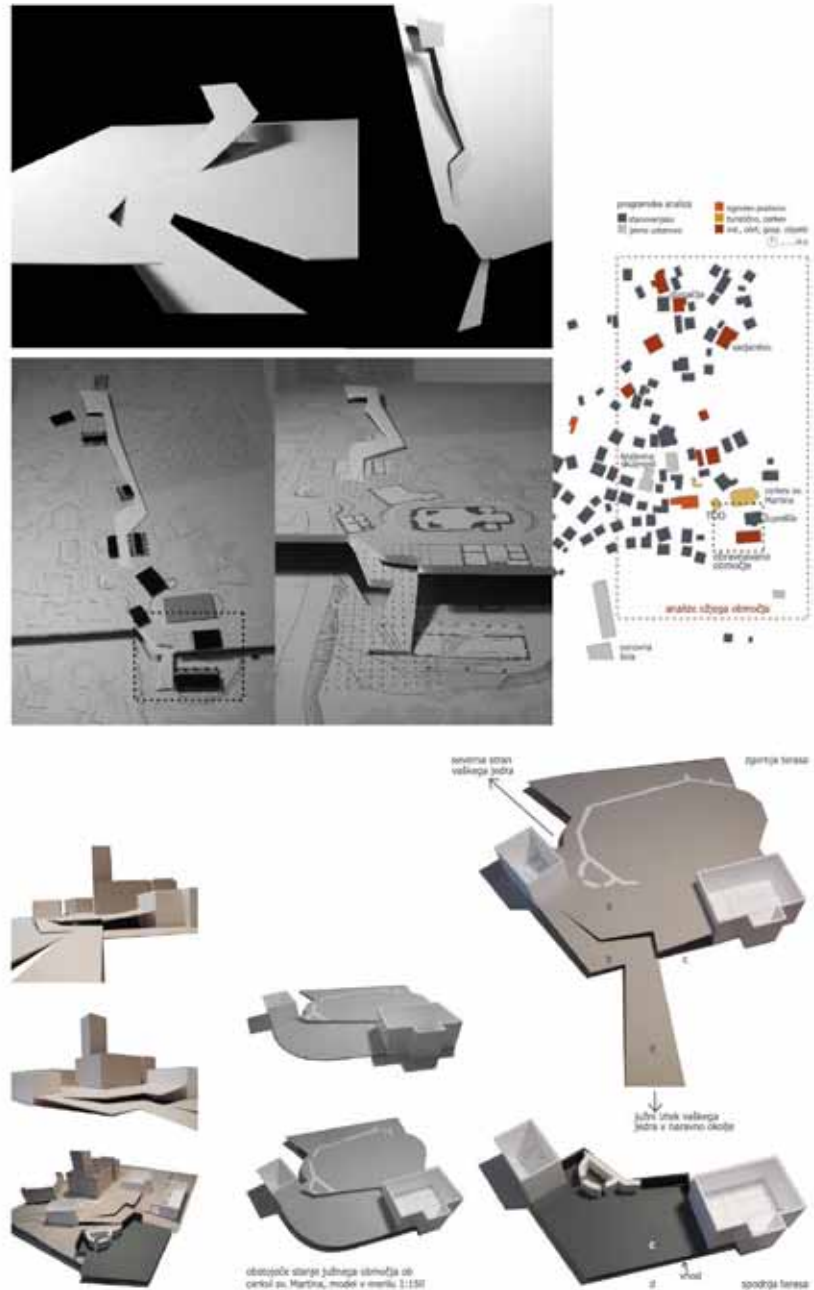
Ljubljani, Fak. za arhitekturo. [COBISS.SI-ID 2997124]

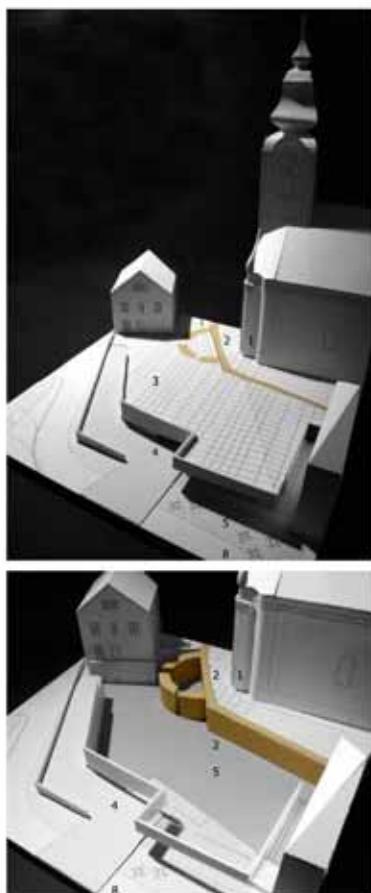
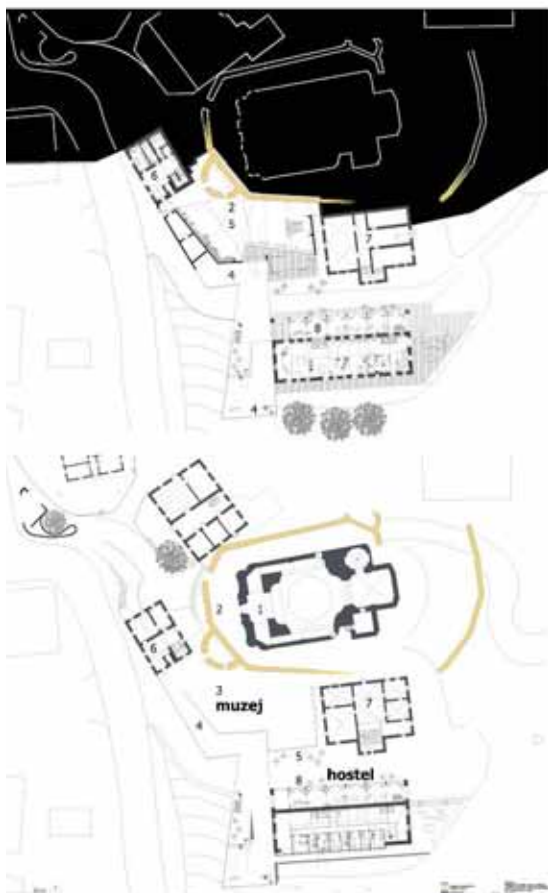
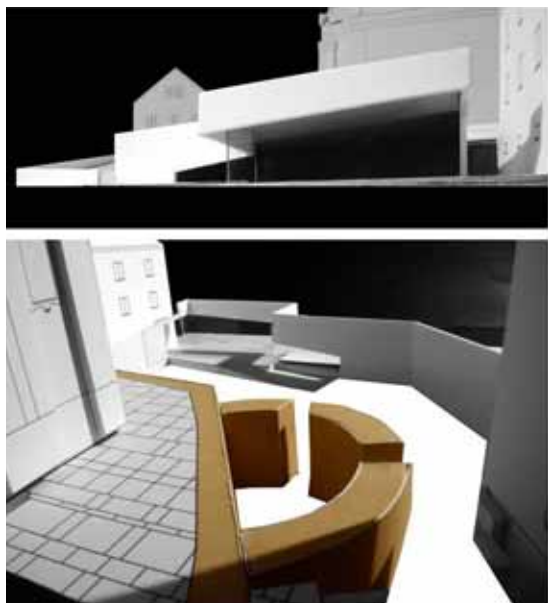
VSEBINA

Projekt obravnava Ponikvo, vas ki leži severovzhodno od Šentjurja pri Celju. Osredotoča se na južno območje ob cerkvi sv. Martina, sakralnem in arhitekturnem spomeniku baroka in dominantni jedra, naselja in pokrajine. Pomembna dragocenost obravnavanega območja je ohranjeno protiturško obzidje, posebna značilnost pa tudi prvotna podoba volumnov, ki oklepajo osrednji prostor vaškega jedra. Programsko in arhitekturno neartikulirano območje s pričujočim projektom postane južni vstop v vaško jedro. Ob spoštovanju obstoječe pozidave in njenih vrednot, predvsem baročne cerkve na dominantni, gornji terasi, in ohranjenega gospodarskega poslopja na spodnji terasi, je izoblikovana arhitektura novih ureditev. Razširjeni javni prostor vaškega jedra (a) in privlačna povezava obeh teras (b), arheološki muzej (c) in hostel v obstoječem gospodarskem poslopiju (d) vzpostavljajo dialog med dvema časoma, pričevanje preteklosti, ki se je pustila v obravnavanem območju razodeti za prihodnost. Osrednji motiv povezovanja obeh nivojev je glavna pot obiskovalcev, ki se blago vzpenja s spodnje terase na razširjeni parter ob cerkvi. Arheološki muzej je v konceptnem izhodišču antiteza stavbe. Je tektonski zamik, zarez v globino terena. Arhitekturna interpretacija ponikve, lokalne značilnosti kraškega terena, inverzija zunanega sveta, ki se prevesi, ponika v njegovo lastno notranjost. Muzej je pod novim južnim delom trga ob cerkvi. V zunanjem prostoru je zastrt in odmaknjen v globino terena, kjer ga posebej bogati ohranjeno taborsko obzidje z obrambnim stolpom. Med to arheološko prezentacijo in situ, ki sklenjeno določa rob muzeja, in drugo vzdolžno stranico s stalno razstavo dragocenih najdb, je odprt večnamenski prostor. Dvorana, ki z različnimi uporabami pomembno bogati Ponikvo pa tudi širšo regijo. Prisotnost muzeja v zunanjem prostoru nakazujejo le od glavne promenade, povezave obeh nivojev, diskretno odmaknjeni vhod in izginjajoči, ponikujoči pogledi, ki se ob vzpenjanju na trg odpirajo v njegovo notranjost. V poudarjeni horizontali, obrobi gornjega parterja, je vhod v muzej na spodnji terasi izginjajoča vrzel, ponikva, med obema horizontoma. Je zarez v globino zemlje in časov. Zasnova hostela v obstoječem gospodarskem poslopiju ohranja in poudarja značilnosti slovenskega ljudskega stavbarstva. Prostran volumen gospodarskega poslopja, ki ga določajo zidani obodni zidovi in latnik ter visoko privzdignjena dvokapna streha omogoča vstavljanje novih, v lesu izvedenih stavbnih delov. Ohranjeni stebni nadstrešek gospodarskega poslopja, ki ga bogatijo lesene horizontale, je vhodni predel in pokrita družabna terasa hostela. Ob enostavni in privlačni ureditvi javnega, dnevnega dela v očiščnem zgornjem in spodnjem pritličju, so novi vložki privzdignjene galerije s sobami ob notranjih gankih. Njihova lega ob vzdolžnih stranicah ohranja osrednji prostor in predela ob čelnih fasadah z značilnimi, z opeko zamreženimi prezračevalnimi okni, povsem odprt. Zasnova torej vzpostavlja jasen in čitljiv odnos prvotnega in ohranjenega ter novega in dodanega. Novi programi južnemu vstopu v vaško jedro zagotavljajo vitalnost, atraktivnost in utrip sodobnega življenja. Predstavljajo preplet kulturnega in turističnega programa, ki se medsebojno dopolnjujeta in bogatita, ter dialog med podedovanimi kvaliteta in novimi ureditvami, dialog med preteklostjo in prihodnostjo. Z uvajanjem lokalnih znamenitosti v arhitekturno zasnovo, tako pričevanja arheološke preteklosti, fenomena fluviokrasa in ponikve, ponikanja površine terena v njegovo lastno notranjost, ter oživljanja spomenika slovenskega anonimnega ljudskega stavbarstva, projekt prerašča območje vsakdanjega in racionalnega in prehaja v sfero duhovnosti in simbolnosti. Ob vsem tem pa izpostavlja tudi realnost in nujnost uresničitve za oživljanje, vabljivost in dostopnost, s tem pa tudi za ohranjanje identitete in značilnosti tega, v mnogih pomenih izjemnega predela Slovenije.

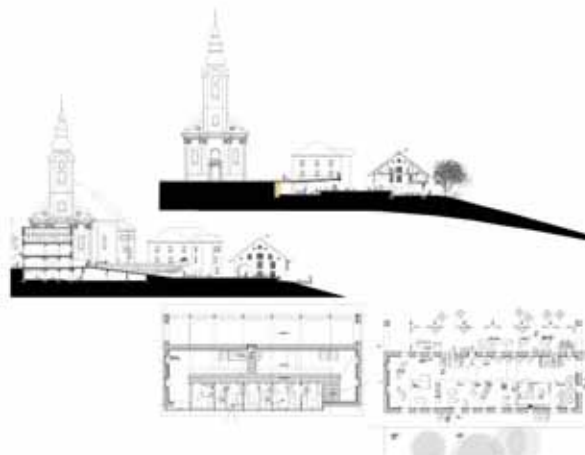
Slika 1: Fenomen fluviokrasa kot izhodišče koncepta.

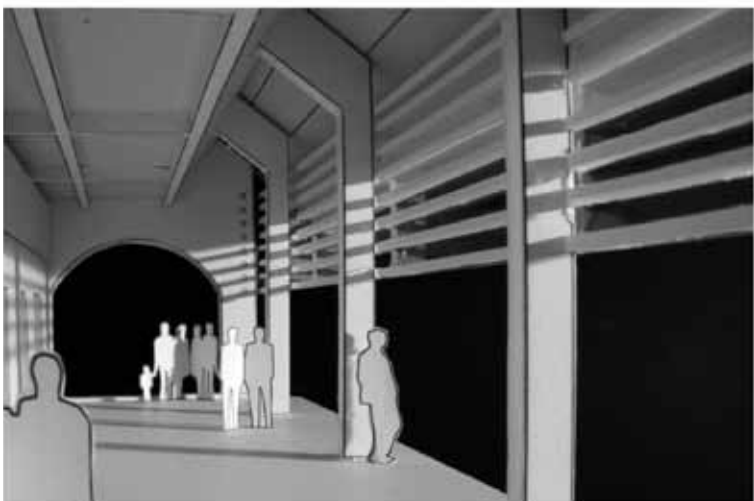
To, kar daje naravnemu fenomenu fluviokrasa moč prehajanja s površja v globino zemlje, je lahko interpretirano tudi v arhitekturnem jeziku. Celotna poteza glavne osi naselbinskega jedra, ki poteka v smeri sever/jug, je zaznamovana z razgibanostjo terena fluviokrasa in potekom ob delno še ohranjeni prvotni pozidavi jedra. Predstavlja smiselno nadaljevanje glavne osi ter njene izpeljave na južni strani naselja, kjer nastane nov vstop v vaško jedro in iztek v naravno krajino z novima sodobnima in atraktivnima programoma muzeja ter hostela. Spodaj: južni vstop v vaško jedro, razvoj koncepta in delovni postopek.

Slika 2: Prikaz vhoda in obrambnega stolpa, ki se s parterja ob cerkvi spušča v globino arheološkega muzeja, kjer preseneti obiskovalca s svojo navzočnostjo. Načrti prikazujejo spodnji nivo in parter ter prereza. 1. Baročna cerkev sv. Martina. 2. Ohranjeno in prezentirano taborsko obzidje. 3. Razširitev razgledne ploščadi ob cerkvi. 4. Povezava ploščadi ob cerkvi in spodnje terase z gospodarskim poslopijem. Na severni strani se povezuje izteka v razširjeno površino trga. Na južni strani pa se navezuje na nove programe ter se v nadaljevanju usmerja proti naravnemu pejzažu. 5. Arheološki muzej in večnamenski prostor pod novim, južnim delom trga ob cerkvi. Prisotnost muzeja v prostoru nakazujejo le od glavne promenade, povezave obeh nivojev, diskretno odmaknjeni vhod in ponikujoči pogledi, ki se ob vzpenjanju na trg odpirajo v njegovo notranjost. 6. Obstoječa stavba. 7. Župnišče. 8. Spodnja terasa z gospodarskim poslopijem preurejenim v hostel. Zgoraj sta doživetji arheološke in likovne razstave v muzeju.

ABSTRACT

Proposed cultural and tourist programmes breathe vitality, attractiveness and the pulsation of contemporary life to the southern village core entrance comprising an extended parterre by the church descending to the lower terrace and further, towards natural landscape surroundings, the archaeological museum, enriched by fortification remains, and the hostel in a preserved old barn. The concept derives from the architectural interpretation of the Fluviokarst and local »ponikva« phenomena, the inversion of the surface into its own depths and revival of characteristic example of traditional Slovene folk architecture. In this manner, the project overcomes mundaneness and rationality thus entering the spiritual and symbolic sphere.

Slika 3: Mogočni volumen gospodarskega poslopja s horizontalno zleknjenostjo nad katero se vzpenja cerkveni zvonik. V preureditvi v hostel je posebna pozornost namenjena ohranjanju, obnovi in prezentaciji značilnih, privlačnih motivov. Tako zanimivih lesenih konstrukcij, visoke in prostrane dvokapne strehe, latnikov za sušenje sena ter prezračevalnih oken z opečnimi mrežami (levo). Zgoraj sta prikaz v lesu izvedenih novih vmesnih nivojev s sobami, ki so vloženi v stavbni ovoj obstoječega in ohranjenega gospodarskega poslopja in doživetje sobe ob prenovljenem ganku.